

De overheid steunt Koning Alcohol

Verhoog de accijns op alcohol en je lost een heleboel problemen op.

door Jan van Dijk

De meeste geweldsmisdrijven worden gepleegd door personen die onder invloed van alcohol verkeren. Vooral uitingen van zinloos geweld waaronder het bekogelen van ambulancepersoneel worden als regel gepleegd door jongeren die te veel bier hebben gedronken. Tot de landen waarin het meeste bier ter wereld wordt gedronken behoren Ierland, Engeland en Nederland. Vooral het alcoholmisbruik onder jongeren is in deze landen zeer hoog. Deze drie naties vertonen, blijkens door de Universiteit van Tilburg gecoördineerde, internationaal-vergelijkende enquêtes onder de bevolking, de hoogste percentages slachtoffers van openbaar geweld in Europa.

De maatschappelijke schade die wordt toegebracht door alcoholmisbruik is hoog. Alcoholmisbruik is niet slechts de belangrijkste oorzaak van zinloos geweld, huiselijk geweld en seksueel geweld. Het is ook de primaire oorzaak van verkeersongelukken. Het is tevens een hoofdoorzaak van uiteenlopende ziektes waaronder, naast levercirrose en dementie, ook kanker en hartinfarcten. Hersenen van jonge mensen lopen bovendien ernstige en onomkeerbare schade op ten gevolge van alcoholmisbruik.

Dit alles leidt tot de klemmende vraag wat aan de uitzonderlijk ernstige problemen waarmee Nederland op dit gebied kampt, kan worden gedaan. De internationale literatuur biedt hiervoor een keur aan nuttige suggesties. Hogere accijnzen, zoals in Zweden, leiden onmiddellijk tot minder alcoholconsumptie onder jongeren en vervolgens tot minder geweld, inclusief moorden. Deze statistische verbanden zijn sterk. Toen Finland bij de toetreding van Estland tot de Europese Unie zich gedwongen voelde om de accijnzen te verlagen, ging zowel het alcoholgebruik onder jongeren en het aantal geweldplegingen onmiddellijk omhoog. In

Stappende jongeren.

foto Phil Nijhuis/GPD

Engeland heeft een verbod op *happy hours* geleid tot een directe daling van het aantal letselopnames in ziekenhuizen in de grote steden. Vooral jongeren gingen zich nu minder vaak te buiten aan alcoholmisbruik en dus waren er minder vechtpartijen. Hogere leeftijdsgrenzen voor alcoholverkoop, zoals 18 of 21 jaar, zijn eveneens beezen effectief, bijvoorbeeld in de Verenigde Staten. De hogere leef-

Alcoholmisbruik is de primaire oorzaak van verkeersongelukken.

tijdsgrenzen zijn in de Verenigde Staten vooral ingevoerd onder invloed van de organisatie Moeders tegen Dronken Rijden. Maar zij hebben ook op het aantal openbare geweldplegingen een gunstige invloed gehad.

Men kan gezien de internationale ervaringen onmogelijk te goeder trouw beweren dat de Nederlandse overheid niet over de middelen beschikt om het probleem van het

alcohol-gerelateerde geweld terug te dringen. De accijnzen moeten met tientallen percenten omhoog, verkoop aan jongeren beneden de 18 jaar dient te worden verboden en prijsstunten door kroegen of warenhuizen uiteraard ook. Als de Nederlandse overheid een dergelijk serieus alcoholmatigingsbeleid zou voeren, was het probleem nog binnen de regeerperiode van dit kabinet opgelost.

Probleem is dat blijkens het jongste alcoholdebat in de Tweede Kamer die politieke wil er niet is. De politieke partijen durven niet door te pakken. Het resultaat is dat er niets wezenlijks verandert. De aangekondigde verhoging van het bier accijns met twee cent (van negen naar elf cent per flesje) zet geen zoden aan de dijk. Vanwege inflatie en hogere inkomens is bier ten opzichte van vroeger zelfs goedkoper geworden. De kolossale externe kosten van alcoholmisbruik - dat wil zeggen de kosten van verpleging en criminaliteitsbestrijding waarvoor de gemeenschap opdraait - zouden in de prijzen moeten worden doorberekend. Deze

operatie zou leiden tot accijnzen die niet met centen maar met dubbel-tjes omhooggaan. Door de huidige lage accijnzen te handhaven, subsidieert de overheid in feite de alcoholindustrie. De accijnzen zijn in Nederland bovendien niet hoger dan elders in Europa. Er kan best een forse schep bovenop zonder dat hoeft te worden gevreesd dat Nederlandse jongeren naar het buitenland afreizen om zich daar te laten vollopen. Ook tegen hogere leeftijdsgrenzen kan geen redelijk mens bezwaar maken. Een leeftijdsgrens van 18 of 21 jaar is veel gemakkelijker te handhaven dan een van 16 jaar. Op zijn minst zal het gemakkelijker worden om jongeren beneden de 16 uit de drankwinkels en kroegen te weren. Bovendien is er voor zo'n maatregel brede steun onder de bevolking. Blijkens landelijke enquêtes is 75% van de Nederlanders er voorstander van. In de Verenigde Staten weet iedereen dat het vrije wapenbezit een hoofdoorzaak is van het relatief hoge aantal moorden. In de staten waar er het meeste wapens in omloop zijn, worden ook het meeste moorden gepleegd. Toch lukt het de overheid niet om het wapenbezit terug te dringen. De National Rifle Association voorkomt reeds decennia dat de Amerikaanse overheid er wat aan doet. Iedere politicus die maatregelen voorstelt die het wapenbezit zouden kunnen tegengaan, wordt onmiddellijk doelwit van agressieve, negatieve propaganda van de NRA. Wij Nederlanders doen hier meewarig over of spreken er schande van. Maar hoe is te verklaren dat Nederland met zijn gigantische alcohol-gerelateerde geweldsproblemen politiek niet in staat is een serieus alcoholmatigingsbeleid te voeren? Zou het kunnen zijn dat de bier-lobby in ons land even machtig en gewetenloos is als de NRA in de Verenigde Staten? Behartigen de politieke partijen de belangen van onze gezinnen, of die van de aandeelhouders van Koning Alcohol?

Jan van Dijk is hoogleraar Victimologie en Menselijke Veiligheid aan de Universiteit van Tilburg

Brabants Dagblad
16-1-08.